

Hovedstad. Adventsprædikenerne i Notre-Damekirken blev gjenoptagne for Pater Hyacinthes Skyld, og fra den Tid, fra Efteraaret 1864, har han virket som Prædikant fra Frankrigs berømteste geistlige Talerstol, medens han samtidig var Prior for Karmeliterklostret i Passy ved Paris.

Det varede ikke længe, førend Pater Hyacinthes Conferencer opnaaede en Berømmelse, der ikke stod tilbage for den, Dominicaneren Lacordaire et Par Aartier tidligere havde vidst at vinde. »Prædikermunken«, som man kaldte ham, var ikke alene den erklærede Yndling hos den fornemme Verden i Faubourg St. Germain og Champs Elysées, hos den legitime og napoleonske Adel; hele den dannede Del af Paris' Befolkning, der endnu ikke havde brudt med enhver christelig Forestilling, søgte hen under Notre-Damekirkens Hvelvinger for at opbygges og fængsles af Hyacinthes gribende Veltalenhed. Hans beundrende Tilhørere have sagt, at det først var hans Stemmes vidunderlige Klang, dette rene, bløde Organ, der paa eengang var høitil til at udtrykke enhver Sjælens Stemning og dog tillige stærkt nok til at naae til enhver Krog i den mægtige Domkirke, samt at det var hans Tales klare Ro og dog stemningsfulde Bevægethed, der fra Begyndelsen havde grebet dem med en uimodstaalig Magt. Men det var noget Mere, der gjorde ham til Frankrigs første Prædikant, det var den uvante Frisindethed og aandfulde Ud-lægning, hvormed her en religious Natur søgte at bringe Samklang mellem den romerske Kirketro og det nittende Aarhundredes Civilisation, den Dygtighed, hvormed han vidste fra Prædikestolen religiøst at behandle Øieblikkets brændende sociale Spørgsmaal, og den fordomsfric Ærlighed, hvormed han afslørede Kirkens Brøst og pegede hen paa en Christendom, for hvilken Livet i Kjærlighed og det christne Brodersind var Mere, end det katholske Dogme. Men en saadan Veltalenhed gik vidt udenfor de Grændser, der vare afstukne for den katholske Prædikestol. Det var ikke alene Ordensnid, der bragte det herskende jesuitiske Parti til at hade en Taler, som stillede dets første Prædikant, Père Felix, aldeles i Skygge, det var Hyacinthes Liberalisme, det jesuitisk-ultramontane Parti fremfor Alt frygtede. En Tidlang lykkedes det den frisindede Darboj at dække Hyacinthe mod Partiets mange hadefulde Angreb, men det var for mægtigt, og omsider maatte han falde som Offer for sine frisindede Anskuelse.

Allerede i Aaret 1862, da Hyacinthe prædikede i St. Nizierkirken i Lyon, havde han vakt sine Foresattes Mistanke. Overgivende sig til sin Stemnings Indskydelser havde han i en Prædiken i stærke Træk skildret den i Kirken herskende Selviskhed og Mangel paa det rette Brodersind, og uden Omsvøb havde han erklæret en christlig Leveviis for staaende over ethvert Dogme. »Jeg har gennemvandet Verden,« yttrede han, »og overalt kun fundet ringe Indsigt og Fornuft. Jeg er gaaet i et Kloster, og har der kun fundet Hellighedens Vragebilleder.« Denne Tale af den dristige Munk vakte Erkebispens af Lyons høieste Vrede, og i sin første Forbitrelse forbød han Hyacinthe at prædike i hele sit Bispedømme. Paterens formaaende Venner formildede dog senere Erkebiskoppen saa at han tog sit Forbud tilbage, og da han kaldte Munken for sig og med venlige Ord foreholdt ham den Skade, han kunde afstedkomme ved sit Ord, lovede Hyacinthe i Sagtmodighed for Fremtiden med større Betænkning at tage vare paa sig selv. En lang Tid holdt Hyacinthe sit Løfte; men det, der gjærede i hans Sjæl, kunde han dog ikke i Længden kue. Han fik den ene Irettesættelse efter den anden; med største Selvbeherskelse svarede han, at han var villig til at tilbagekalde enhver af sine Ytringer, saasart man blot overbeviste ham om, at de ikke lode sig forene med den katholske Tro. Det jesuitiske Parti brød sig ikke om at efterkomme denne Opfordring, men fik ham støvnet til Rom for at forsvare sig for Paven selv. Til sin egen Forbauselse fik Hyacinthe imidlertid den gunstigste Modtagelse hos Pius IX, der gav ham sin Velsignelse og lod ham uanfægtet vende tilbage til Paris, hvor han med Glæde blev modtaget af sin talrige Menighed. Hans Fjender maatte nu vente paa en gunstigere Leilighed til at anklage ham som en farlig Kjætter, der burde udstødes af Kirkens Samfund. Den skulde ikke længe lade vente paa sig. Paa den internationale Fredsligue, som i Sommer blev afholdt i Paris, saae man Pater Hyacinthe ved Siden af den protestantiske Præst Martin Paschaud og Overrabieren Isidor, og her udtalte han den for en romersk Katholik dristige Paastand, at Jødedommen, Katholicismen og Protestantismen ere den civiliserede Verdens tre Religioner. Nu havde hans Fjender det Vaaben i Hænde mod den farlige Munk, som de længe havde søgt. Han fik den Befaling, ikke mere at bestige Notre-Damekirkens Prædikestol naar han ikke vilde tale for en Overbeviisning, han i sit stille Sind fornøgtede. Dybt

krænket i sit Inderste, skrev da Hyacinthe det Brev til sin Foresatte, Karmeliterordenens General i Rom, der blev offentliggjort i »Le Temps« og kort efter blev omtalt i alle Europas Blade. Ved Siden af en energisk Protest mod den Uret, der er ham vederfaret, og en Erklæring om, at han forlader det Kloster, hvor han havde ventet at finde Aandens høieste Frihed, men kun har fundet Lænker, aander det en dybt rystet Sjæls Bekymring for den Fremtid, der truer Kirken paa Grund af den Aand, som nu raader i den. »Øieblikket er betydningsfuldt,« skriver han. »Kirken gennemgaaer en af de voldsomste, mørkeste og for den jordiske Tilværelse mest afgjørende Kriser. For første Gang i trehundrede Aar er et økumenisk Concilium ikke blot sammenkaldt, men erklæret for nødvendigt: det er den hellige Faders egne Ord. I et saadant Øieblik kan en Evangelists Forkynder, selv om han er den Ringeste blandt Alle, ikke samtykke i at tie som Israels stumme Hunde, de utroge Vøgttere, hvem Profeten bebrejder, at de ikke gjøe ... Jeg nedlægger da for Paven og for Kirkeforsamlingen min Protest som Christen og som Præst mod de Læresætninger og de Kirkeskikke, der kalde sig romerske, men ikke ere christelige, og som ved deres stedse dumdristigere og mere uheldbringende Overgreb lede til at forandre Kirkens Forfatning og Lære baade i Indhold og Form, ja endog i Gudsdyrkelsens Aand. Jeg protesterer mod den ligesaa ugudelige som afsindige Skilsmisse, som man søger at fuldbyrde mellem Kirken, der er vor evige Moder, og det nittende Aarhundredes Samfund, hvis timelige Sømer vi ere, og som vi ogsaa skyldte Hensyn og Kjærlighed ... Jeg protesterer fremfor Alt mod den vanhellige Forvanskning af Guds egen Sønns Evangelium, hvis Aand og Bogstav i lige høi Grad trædes under Fødder af den nye Lovs Pharisæisme. Det er min urokkelige Overbeviisning, at naar de latinske Nationer i Almindelighed og Frankrig i Særdeleshed befinde sig i et socialt, moralsk og religiøst Anarchi, maa Hovedgrunden dertil uden al Tvivl ikke søges i selve Katholicismen, men i den Maade, hvorpaa Katholicismen alt i lang Tid er bleven opfattet og udøvet.« Derefter gaaer han over til at opfordre det snart sammentrædende Concilium til at søge efter Midler, der kunne raade Bod paa Ondet og til at anvende dem med ligesaa megen Kraft som Mildhed. Men den Tanke paatvinger sig uvilkkaarlig hans bekymrede Sind, at denne Forsamling langt snarere vil komme til at udgjøre et Raad i Partiaandens Tjeneste, end et økumenisk Concilium, og han beder til Kirkens Herre, at han da maa sende et andet Raad, der vil tale den katholske Menigheds Sag og ikke være et Udtryk for et enkelt Partis Herredømme og de Andres Undertrykkelse. Uden nogen Støtte længere i denne Verden, i den smertelige Følelse af Kirkens Forskydelse, indanker han sluttelig sin Sag for Christi Domstol. »Det er for dit Aasyn, o Herre Jesus!« saaledes ender han sit Brev, »at jeg skriver disse Linier, det er ved dine Fødder, efter mange Bønner, megen Overveielse, mange Lidelser og megen Tøven, at jeg underskriver dem. Jeg har den Fortrøstning, at om Menneskene end ville fordømme dem her paa Jorden, vil Du dog bifalde dem i Himmelen. Dette er mig nok i Liv og Død!«

Dette Brev af den feirede Prædikant, der i en bevæget Stemning paa eengang skildrede en anfgætet Sjæls Lidelser under Kirkestyrelsens despotiske Tryk og afslørede den hele Romerkirkens nuværende Nød, maatte nødvendig vække overordentlig Opsigt. At den frisindede Presse strax maatte hilse det med glade Forventninger, ligger i Sagens Natur. Men ogsaa den katholske Geistlighed maatte komme stærkt i Bevægelse ved dette Skridt af et dens mest ansætte Medlemmer. De liberalt conservative Prælater som Darboj og Biskop Dupanloup af Orleans søgte med milde Forestillinger at bevæge Hyacinthe til at opgive sin Beslutning og vende tilbage til Klosteret, og Dupanloup mindede om Lacordaires Exempel: ogsaa han havde lidt, endogsaa mere end Hyacinthe, men af Kjærlighed til Kirken havde han i Sagtmodighed bøiet sig under dens Bud. Pater Hyacinthe svarede: »Hvad De kalder en stor Feil, kalder jeg en op-høiet Pligt, som jeg har opfyldt.« Strengt fordømmende lød samtidig Karmelitergeneralens Skrivelse fra Rom. Under Trusel af at erklæres for en Fralfalden og at være hjemfalden til de canoniske Straffe og Kirkens Ban blev der ham befale inden ti Dage at vende tilbage til Klosteret. Pater Hyacinthe besvarede ikke Ordensgeneralens Skrivelse og adlød ikke hans Befaling. I Slutningen af September forlod han Frankrig og gik ombord paa et Skib til Amerika. Kirken straffede dette Skridt med ved et Decret af 19de October 1869 at afsætte ham fra alle hans Embeder, erklære ham for banlyst og hjemfalden til de geistlige Straffe.

Siden den Tid have Efterretningerne tiet om Pater Hyacinthe eller Charles Loyson, som han nu

atter maa kaldes, siden han har kastet Munkekappen. Paa det nuværende Standpunkt kan han imidlertid ikke blive staaende; tidligere eller senere maa han atter optage Kampen med det ultramontane Parti, som foreløbig synes at staae som Seirherre overfor ham. Brudet med Romerkirken gjælder endnu kun Disciplinen, men ved dennes indre Sammenhæng med den hele Kirkelære bærer Loysons Protest ved Consequensens Magt en reformatorisk Kritik af det katholske Dogme i sit Skjød, som rækker vidt ud over et Disciplin- eller Forfatningsspørgsmaal. Charles Loyson staaer saaledes overfor en uhyre Opgave; om han har Evner til at løfte den, eller selv blot til at give Stødet til en reformatorisk Bevægelse i frisisindet Aand, vil kun Fremtiden kunne afgjøre. Dog uden Betydning vil hans veltalende Protest i ethvert Tilfælde ikke blive. Endnu er der en lille Rest af gallicansk Friheds-sands i den franske Clerus; den har følt sig styrket og opmunret ved den freidige Indsigelse mod et jesuitisk-absolutistisk Parti, der vil herske i den hele Kirkes Navn og, trædende enhver Menighedsret under Fødder, vil lægge al kirkelig Afgjørelse i en enkelt Mands ufeilbare Haand. Af de faa Efterretninger, som ere komne til os fra det store Concilium, der den 8de December er traadt sammen i Rom, synes det at fremgaae, at der hersker en betydelig Uenighed i den hele Forsamling, saameget desto betydningsfuldere, som den mest ansætte Prælat i den franske Kirke, Felix Dupanloup af Orleans, er traadt energisk op imod Pius IX's og det jesuitiske Partis Yndlingstanke: at erklære Pavens Ufeilbarhed for et katholsk Dogme. Om den udmærkede Akademiker og Biskop, der mere end een Gang har støttet Pavestolen i vanskelige Kriser, men som ogsaa ved sine frisindede Ytringer engang vakte hele Frankrigs Haab om en lykkeligere Fremtid for Kirken, har gjort dette Skridt tilskyndet ved Pater Hyacinthes Protest, er vel vanskeligt at sige, men i ethvert Tilfælde maa den end klarere have aabnet hans Øie for de Farer og Vanskeligheder, det jesuitisk-ultramontane Parti bereder det romersk-katholske Kirkesamfund. E. S.

Breve fra C. Hauch til B. S. Ingemann.

(Meddelt af Conferensraad J. C. Hauch.)

(Fortsat.)

Frederiksbergslot, den 5te Sept. 1848.

Min ædle, høitskattede Ven!

Vi ere her meget glade over Vaabenstilstanden. To Artikler synes mig især at være gode Forvarslar. Den ene er den Bestemmelse, hvorefter Slesvig skal regeres af to Commissairer, udvalgte af den danske Konge alene, thi derved erkjendes jo foreløbig, at Kongen har en nærmere Ret til Slesvig end til Holsten. Den anden er Tilintetgjørelsen af alle den provisoriske Regerings Bestemmelser. Vi have upaatvivlelig Kongen af Sverig meget at takke i denne Sag; han har redelig arbeidet for os, og dog kan jeg ikke negte, jeg havde ønsket noget Andet. Der gives visse Momenter, hvori Historiens Genius banker paa Kongernes Døre. Forstaae de ikke Vinket, saa viger den bort, og der gaaer maaskee Aarhundreder hen, før den kommer igjen. Det havde været et begeistringens Moment, hvis Skandinaviens Søner havde kæmpet med hinanden paa den samme Valplads; Fjenden var uden Tvivl bleven slagen og Baandet mellem Nationerne havde været befæstet for bestandig. Der ligger en stor Kraft i hvad Fransk-mændene kalde un fait accompli. Da Prindsen af Noer, (saa stor en Forræder han forresten er) vilde tage Rendsborg, saa spurgte han ikke først Hoffet i Berlin om han maatte tage den; havde han gjort dette, havde man maaskee fundet Sagen betænkelig, men han tog Fæstningen ligefrem. Dette fuldbrogt han nu ved et Forræderi. Men havde vi paa en ærlig Maade i en god Sag iværksat det, som han satte i Værk i en slet og paa en uærlig Maade, saa havde Sagen vel faaet et endnu bedre Udseende for os. Jeg mener, hvis Kongen af Sverig, istedetfor ydmyg at spørge Rusland, om han maatte slaaes, kort og godt havde forenet sine Tropper med vore og slaaet til, da vilde det maaskee være blevet modtaget med Bifald efter Slaget, hvad i Forveien havde vakt Betænkeligheder. Dog ogsaa under disse Omstændigheder ere vi, som sagt, Sverig stor Tak skyldige. Slesvig-Holstenerne kunne nu, som det synes, ikke mere blænde Tydskland. Det har viist sig, at de ere større Helte med Tungen end med Sværdet, og Sandheden, der længe var bedækket bag de holstenske Intriguers Slør, bryder nu bestandig stærkere frem. En af de dygtigste Slesvig-Holstenerne, en Dr. Nitsch, skrev hertil, at det kunde være, »dass sie mit Schimpf und Schande aus dieser Affaire kommen würden;« dette kunde maaskee gaae i Opfyldelse.